

Leerdoelen Kriebels in je buik

Thema	Titel	Leerdoelen
Groep 1		
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Wie ben ik?
2	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	In je blootje
3	Sociale en emotionele ontwikkeling	Bij ons thuis
4	Sociale en emotionele ontwikkeling	Ik vind jou lief
5	Seksuele weerbaarheid	Kriebel de kriebel

De leerlingen:

- kennen hun eigen lichaam.
- krijgen inzicht in de overeenkomsten en verschillen in lichaamskenmerken.
- zijn zich ervan bewust dat ze individu zijn.
- respecteren onderlinge verschillen tussen mensen.

De leerlingen:

- weten dat er verschillende regels en gewoonten bestaan rondom bloot zijn en privacy.
- weten dat de gewoonten en regels per situatie kunnen verschillen en respecteren dat.

De leerlingen:

- krijgen inzicht in verschillende gezinssamenstellingen.
- leren verschillen in gezinssamenstelling te respecteren.
- leren dat ieder gezin andere gewoonten en gebruiken heeft.

De leerlingen:

- leren verschillende manieren kennen om gevoelens van liefde of affectie uit te drukken.
- weten welke manieren er zijn om iemand te laten merken dat je iemand aardig of lief vindt.
- leren onderscheid te maken tussen prettige en niet-prettige aanrakingen en negatieve en positieve gevoelens voor een ander.

De leerlingen:

- worden zich bewust van positieve en negatieve gevoelens bij het aanraken en voelen van verschillende voorwerpen en (bepaalde delen) van hun lichaam.
- kunnen aan de andere kinderen laten zien wanneer een aanraking fijn of niet fijn gevonden wordt.

Thema			
Groep 2			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Jongens en meisjes	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • worden zich bewust van lichamelijke verschillen tussen jongens en meisjes. • leren over genderrollen en gedrag. • weten dat ze met hun lichaam later hetzelfde kunnen doen, behalve dat alleen meisjes kinderen kunnen baren.
2	Voortplanting en gezinsvorming	Hoe worden kindjes geboren?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • weten meer over de zwangerschap en geboorte van een baby. • weten hoe een baby in de buik komt, in de buik groeit, wordt geboren en eruit ziet.
3	Sociale en emotionele ontwikkeling	Wij zijn vriendjes	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijgen inzicht in de betekenis en het belang van vriendschap en vriendschapsrelaties. • weten dat ze vriendschap kunnen sluiten met kinderen die anders zijn dan henzelf.
4	Seksuele weerbaarheid	Wat voelt fijn en wat niet?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hebben inzicht in prettige en minder prettige aanrakingen. • zijn zich ervan bewust dat iedereen eigen wensen en grenzen heeft. • leren grenzen en wensen in verschillende situaties te respecteren. • zijn zich ervan bewust dat wat je fijn of niet fijn vindt per situatie en per persoon kan verschillen.
5	Seksuele weerbaarheid	Hoe zeg ik nee?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • weten dat ze onprettige aanrakingen mogen weigeren. • weten bij wie ze hulp kunnen vragen in onprettige situaties. • leren nee zeggen op verschillende manieren. • leren te luisteren als anderen nee zeggen.

Thema			
Groep 3			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Ik ben ik	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijgen inzicht in hun eigen lichamelijke kenmerken en in die van andere kinderen. • weten dat ieders lichaam en uiterlijk uniek en bijzonder is. • krijgen handvatten om een positief lichaams- en zelfbeeld te ontwikkelen. • krijgen handvatten om een positieve houding te ontwikkelen over anderen, ongeacht verschillen in uiterlijke kenmerken. • leren positieve eigenschappen van elkaar te benoemen en elkaar te waarderen.
2	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Ik ben een jongen en ik ben een meisje	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich bewust van lichamelijke verschillen en overeenkomsten tussen jongens en meisjes. • herkennen verschillen tussen seks gerelateerde beelden in de media en hun omgeving. • weten dat jongens en meisjes gelijkwaardig zijn en dat ze zelf mogen kiezen in hoe zij zich kleden en/of gedragen.
3	Voortplanting en gezinsvorming	Hoe ben jij geboren?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • weten hoe een baby in de buik van de moeder komt, hoe een baby groeit in de buik en hoe een baby geboren wordt. • zijn zich ervan bewust dat sommige mensen geen kinderen (meer) willen of kunnen krijgen.
4	Sociale en emotionele ontwikkeling	Mijn thuis	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich ervan bewust dat er verschillende gezinssamenstellingen zijn en respecteren deze verschillen. • weten dat mensen verliefd kunnen worden op iemand van het eigen gender of op meer dan een gender; iemand met een andere cultuur/religie of iemand met een ziekte of die (een) hulp(middel) nodig heeft.
5	Sociale en emotionele ontwikkeling	Ik vind het fijn met jou	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijgen inzicht in de manieren om liefde en genegenheid voor een ander uit te drukken. • leren dat het belangrijk is om uiting te geven aan gevoelens van liefde. • kunnen positieve gevoelens aan een ander laten zien en positieve uitingen van anderen herkennen.
6	Seksuele weerbaarheid	Prettig en niet prettig	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maken kennis met situaties en aanrakingen die zij prettig en minder prettig vinden. • leren prettige en onprettige gevoelens in bepaalde situaties bij zichzelf en anderen te herkennen. • weten dat niemand hen mag dwingen of overhalen om iets te doen wat zij zelf niet willen. • weten dat iedereen een situatie anders kan beleven. • weten wat zij kunnen doen in situaties die niet pluis voelen. • weten bij wie zij terecht kunnen met problemen en/of onprettige gevoelens.

Thema			
Groep 4			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	In je nakie	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich bewust van situaties waarin ze wel of niet bloot mogen zijn. • zijn zich ervan bewust dat iedereen behoefte heeft aan privacy. • respecteren verschillen rondom regels en afspraken over bloot zijn.
2	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Wat voel ik?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten dat wat als een prettige aanraking voor de één voelt, voor een ander onprettig kan zijn. En dat dit voor iedereen anders is. • weten voor zichzelf wat zij een prettige en onprettige aanraking vinden. • worden zich meer bewust van aanrakingen die wel of niet gewenst, prettig en toelaatbaar zijn.
3	Voortplanting en gezinsvorming	Hoe ben ik geboren?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • krijgen inzicht in het verloop van de eigen geboorte. • weten dat de geboorte van kinderen verschillend kan verlopen.
4	Sociale en emotionele ontwikkeling	Wie vind ik speciaal?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • krijgen inzicht in relaties en wie voor hen belangrijk of bijzonder zijn. • zijn zich ervan bewust dat je met verschillende mensen bevriend kunt zijn. • weten hoe je kunt laten merken dat je een ander aardig of lief vindt.
5	Sociale en emotionele ontwikkeling	Ik ben verliefd	De leerlingen leren gevoelens van verliefdheid bij zichzelf te herkennen en weten dat gevoelens van verliefdheid normaal zijn.
6	Seksuele weerbaarheid	Een ja-, nee- of twijfelgevoel	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten het verschil tussen een ja-, nee- en twijfelgevoel. • zijn zich ervan bewust dat iedereen situaties en aanrakingen verschillend beleeft. • kunnen op verschillende manieren uiting geven aan nee-gevoelens. • weten welke manieren het meest effectief zijn. • weten dat ze moeten luisteren als een ander nee zegt.

Thema			
Groep 5			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Dit ben ik!	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • hebben inzicht in bijzondere eigenschappen van zichzelf en ontwikkelen een positief zelf-en lichaamsbeeld. • kunnen bijzondere eigenschappen noemen van andere kinderen. • worden zich bewust van de schoonheids- en ideaalbeelden in de media en de mogelijke invloed ervan op hun eigen zelf- of lichaamsbeeld. • weten dat beelden in de media vaak niet overeenkomen met de alledaagse werkelijkheid.
2	Sociale en emotionele ontwikkeling	Wij zijn allemaal anders	De leerlingen noemen verschillen tussen mensen en wijzen deze aan.
3	Sociale en emotionele ontwikkeling	Jongens en meisjes: wat hoort bij wie?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • kennen de verschillen en overeenkomsten in rolgedrag tussen jongens en meisjes. • weten dat mannen en vrouwen in de media op een sekse-stereotypische manier worden getoond. • vormen een eigen mening over rolverwachtingen en rolgedrag van jongens en meisjes. • weten dat jongens en meisjes gelijkwaardig zijn en gelijke rechten hebben. • weten wat ze belangrijk vinden in een vriendschap. • kunnen kenmerken en voorwaarden benoemen waar een vriendschap aan moet voldoen. • zijn zich ervan bewust dat je ook bevriend kunt zijn met kinderen die minder op je lijken (bijvoorbeeld kinderen met een lichamelijke beperking, andere cultuur, andere religie, ander geslacht). • weten dat het hebben van vrienden belangrijk is in het leven.
4	Sociale en emotionele ontwikkeling	Zullen we vrienden zijn?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten hoe ze contacten moeten leggen en vriendschappen kunnen aangaan. • zijn zich ervan bewust dat ze voor vriendschappen moeite moeten doen. • weten dat er verschillende manieren zijn om een vriendschap te onderhouden. • zijn zich ervan bewust dat er situaties kunnen zijn waarin een vriendschap niet meer prettig voelt. • kunnen zelf manieren bedenken om een vriendschap te herstellen of, als het niet meer goed voelt, respectvol te beëindigen.
5	Sociale en emotionele ontwikkeling	De mensen om me heen	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich ervan bewust dat er verschillende types relaties zijn. • weten welke mensen belangrijk zijn voor hen. • zijn zich ervan bewust dat bepaalde mensen in bepaalde situaties belangrijker zijn dan anderen.
6	Seksuele weerbaarheid	Wat voor gevoel krijg jij als...?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • kunnen onderscheid maken tussen prettige, niet-prettige en twijfelgevoelens in situaties en aanrakingen. • zijn zich ervan bewust dat iedereen eigen wensen en grenzen heeft. • weten dat het belangrijk is om hun eigen wensen en grenzen duidelijk te maken. • kennen het onderscheid tussen goede en slechte geheimen. • weten dat het belangrijk is om hulp te vragen in niet-prettige situaties of bij slechte geheimen. • weten dat je iemand anders niet mag dwingen iets te doen wat diegene niet wil. • weten hoe ze moeten reageren als de ander nee zegt of twijfelt.

Thema			
Groep 6			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Bloos je van bloot?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • kunnen uitleggen dat er verschillende normen en (culturele) gewoontes bestaan rondom acceptabele kleding, bloot zijn en privacy. • kunnen uitleggen dat de gewoontes en normen over bloot per situatie kunnen verschillen en accepteren dat. • zijn zich ervan bewust dat hun eigen perceptie over bloot zijn en privacy kan veranderen door de puberteit. • zijn zich ervan bewust dat 'blote kleding' verschillende reacties kan oproepen.
2	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	De geslachtsdelen	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • leren geslachtsdelen bij hun naam te benoemen en weten dat er verschillende woorden voor zijn. • weten welke afspraken er zijn over gepast woordgebruik. • weten wat de belangrijkste lichamelijke verschillen zijn tussen jongens en meisjes. • kennen de belangrijkste geslachtskenmerken en de functies ervan.
3	Voortplanting en gezinsvorming	Het ontstaan en de geboorte van een baby	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten hoe de voortplanting, zwangerschap en geboorte verlopen. • weten dat een vrouw, als ze vruchtbaar is, door vrijen op de manier van piemel-in-vagina seks zwanger kan raken. • weten dat je het krijgen van kinderen kunt plannen, maar dat niet iedereen zwanger kan worden of dat er mensen zijn die (nog geen) kinderen willen.
4	Sociale en emotionele ontwikkeling	Gezocht een vriend	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten wat ze belangrijk vinden in een vriendschap. • kunnen kenmerken en voorwaarden benoemen waar een vriendschap aan moet voldoen. • zijn zich ervan bewust dat je ook bevriend kunt zijn met kinderen die minder op je lijken (bijvoorbeeld kinderen met een lichamelijke beperking, andere cultuur, andere religie, ander geslacht). • weten dat het hebben van vrienden belangrijk is in het leven. • zijn zich ervan bewust dat je online vriendschappen op een verantwoordelijke manier aan moet gaan: met respect voor een ander en met oog voor eigen privacy.
5	Sociale en emotionele ontwikkeling	Verliefd	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten dat gevoelens van verliefdheid leuk, maar ook lastig kunnen zijn. • zijn zich ervan bewust dat je op verschillende mensen verliefd kunt worden en dat verliefdheid bij het leven hoort. • weten dat je ook verliefd kunt worden op iemand van hetzelfde geslacht, met een ander geloof of uit een andere cultuur en weten dat wat ze met deze verliefdheid doen hun keuze is, ook als anderen dit minder accepteren. • weten hoe ze op verschillende manieren gevoelens van verliefdheid kenbaar kunnen maken aan anderen. • denken na over verschillende situaties op het gebied van verliefdheid en kunnen andere leerlingen advies geven.
6	Sociale en emotionele ontwikkeling	Verschillende soorten relaties	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> • weten dat er verschillende soorten relaties en gezinsvormen zijn en dat die in de loop van de tijd kunnen veranderen. • weten dat er verschillende opvattingen, waarden en normen zijn rondom vrije partnerkeuze, verloven, trouwen, kinderen krijgen, samenwonen, uithuwelijken en gearrangeerde huwelijken. • zijn zich ervan bewust dat vrije partnerkeuze niet in elke cultuur gebruikelijk is, maar dat dit in Nederland wel een recht is. • leren dat er verschillende soorten relaties zijn en dat het belangrijk is om respectvol om te gaan met verschillen.

Thema			
7	Seksuele weerbaarheid	Hoe zeg ik ja of nee?	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none">• kunnen op verschillende manieren uiting geven aan hun eigen grenzen.• kunnen duidelijk laten merken welke situaties zij wel en niet prettig vinden.• weten wat ze moeten doen als er sprake is van onveilige, grensoverschrijdende of onprettige situaties.• weten wie zij in vertrouwen kunnen nemen als zich onveilige of onprettige situaties voordoen.
8	Seksuele weerbaarheid	Seksueel over de grens	De leerlingen: <ul style="list-style-type: none">• weten wat er bedoeld wordt met seksueel misbruik.• reageren op een adequate manier als onbekende volwassenen vreemde (seksueel getinte) vragen (online en offline) stellen. Dit betekent offline beleefd zeggen dat hij of zij dit niet wil of weglopen en online wegglikken of blokkeren.• weten bij wie je hulp kan vragen bij seksueel overschrijdend gedrag/ervaringen.

Thema			
Groep 7			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Meisjes in de puberteit	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> weten welke lichamelijke en emotionele veranderingen zich bij meisjes voordoen in de puberteit. weten dat het tempo en de vorm waarin veranderingen zich voordoen bij meisjes kunnen verschillen. zijn zich ervan bewust dat er een grote diversiteit is in lichamelijke kenmerken en uiterlijke vormen en accepteren die. weten hoe de menstruatiecyclus verloopt en wat je kunt doen als meisje als je ongesteld wordt. weten dat persoonlijke hygiëne van belang is en kunnen daar zelf zorg voor dragen.
2	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Jongens in de puberteit	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> weten welke lichamelijke en emotionele veranderingen zich bij meisjes voordoen in de puberteit. weten dat er verschil is in het tempo en de vorm waarin veranderingen zich voordoen bij jongens. zijn zich ervan bewust dat er een grote diversiteit is in lichamelijke kenmerken en uiterlijke vormen en accepteren die. weten wat een zaadlozing is en wanneer een jongen een meisje zwanger kan maken. weten dat persoonlijke hygiëne van belang is en kunnen daar zelf zorg voor dragen.
3	Voortplanting en gezinsvorming	Wat is seks?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> weten dat opvattingen over seksualiteit per persoon kunnen verschillen benoemen. kennen verschillende betekenissen en uitingsvormen van seksualiteit. weten dat seksualiteit verschillende gevoelens kan losmaken. weten dat het niet voor iedereen gemakkelijk is om over seks te praten.
4	Sociale en emotionele ontwikkeling	Vriendschap en verliefdheid	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> kennen de begrippen vriendschap, verliefdheid, verkering en liefde. kunnen het verschil benoemen tussen vriendschap en verliefdheid. kennen het verschil tussen iemand aardig en lief vinden en verliefdheid. weten dat je verliefd kunt worden op iemand die niet verliefd is op jou. weten dat je verliefd kunt worden op jongens, op meisjes, niet alleen op jongens of meisjes, iemand met een andere of dezelfde culturele/religieuze achtergrond, iemand met of zonder beperking, ziekte of hulpmiddel, en ze respecteren dat. kunnen hun eigen gevoelens rondom verliefdheid en vriendschap uitdrukken in woorden en affectie (iemand lief vinden, kriebels in de buik hebben, compliment geven).
5	Sociale en emotionele ontwikkeling	Mannen en vrouwen	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> weten dat de taak- en rolverdeling van mannen en vrouwen per individu, gezin, maatschappij, land en cultuur, kan verschillen. vormen een eigen beeld over taak- en rolverdeling van mannen en vrouwen. weten dat mannen en vrouwen gelijke rechten hebben en gelijkwaardig zijn. leren kritisch nadenken over de taak- en rolverdeling van mannen en vrouwen.
6	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Mannen en vrouwen in de media	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> zijn zich ervan bewust dat beelden in de media (van mannen en vrouwen) meestal niet overeenkomen met de realiteit. zijn zich ervan bewust dat de media sekse-stereotype beelden uitvergroten. zijn zich ervan bewust dat schoonheidsidealen niet realistisch zijn.

Thema			
7	Seksuele weerbaarheid	Internetvrienden	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none">• weten dat internet en social media leuke en minder leuke kanten in zich hebben.• benoemen hoe zij internet en social media op een leuke en veilige manier kunnen gebruiken.• erkennen het belang van zorgvuldig omgaan met het plaatsen van persoonlijke gegevens/foto's op social media en internet.• kunnen elkaar tips geven om mediawijs met social media en internet om te gaan.• weten aan wie ze hulp kunnen vragen als het online mis gaat.
8	Seksuele weerbaarheid	Wat zou jij doen?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none">• weten welk gedrag wel en welk gedrag niet seksueel grensoverschrijdend kan zijn.• kennen verschillende manieren om seksuele grensoverschrijding te herkennen.• leren hoe ze zelf zorgen dat ze niet over grenzen van anderen gaat.• kunnen bij bedreigende of grensoverschrijdende situaties (tijdig) hulp vragen.• weten dat eigen waarden, normen, rolverwachtingen en opvattingen (gender) over seksueel gedrag van invloed zijn op seksuele grensoverschrijding.

Thema			
Groep 8			
1	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Dit ben ik	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • worden zich meer bewust van hun eigen talenten en eigenschappen en ontwikkelen een positief zelfbeeld. • kunnen een aantal positieve eigenschappen en/of talenten van zichzelf benoemen. • kunnen een aantal positieve lichamelijke kenmerken van zichzelf benoemen. • kunnen elkaar positieve feedback geven. • zijn zich ervan bewust dat iedereen uniek is en bijzondere eigenschappen en talenten heeft. • zijn zich ervan bewust dat ieder lichaam uniek en speciaal is. • kunnen zichzelf presenteren met positieve eigenschappen en talenten. • benoemen kwaliteiten van zichzelf die zij online anderen laten zien.
2	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Puberteit	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • weten welke lichamelijke en emotionele veranderingen zich bij meisjes en jongens voordoen in de puberteit. • weten dat het tempo en de vorm waarin veranderingen zich voordoen kunnen verschillen. • zijn zich ervan bewust dat er een grote diversiteit is in lichamelijke kenmerken en uiterlijke vormen en accepteren dit. • weten hoe de menstruatiecyclus verloopt. • weten wat zij kunnen doen bij een eerste menstruatie. • weten wat een zaadlozing is. • weten wat zij kunnen doen bij een eerste zaadlozing. • weten dat persoonlijke hygiëne van belang is en kunnen daar zelf zorg voor dragen.
3	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Geslachtsdelen	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kennen de namen en functies van de geslachtsdelen van vrouwen. • kennen de namen en functies van de geslachtsdelen van mannen. • leren over variatie in het uiterlijk van geslachtsdelen van mannen en vrouwen onderling. • leren over intersekse. • leren over transgender en non-binair.
4	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Je eigen lichaam en zelfbevrediging	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich ervan bewust dat er speciale plekjes zijn op hun lichaam waar ze zichzelf kunnen aanraken. • weten hoe ze zichzelf kunnen bevredigen en dat dit een prettig gevoel kan geven. • weten dat masturbatie in het openbaar niet wenselijk is en dat ze zichzelf geen pijn moeten doen. • weten dat masturbatie niet ongezond of strafbaar is.
5	Sociale en emotionele ontwikkeling	Verliefdheid en verkering	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kennen de begrippen verliefdheid, verkering en liefde. • weten dat je verliefd kunt worden op iemand die niet verliefd is op jou. • kunnen hun eigen gevoelens rondom verliefdheid uitdrukken in woorden en affectie.

Thema			
6	Sociale en emotionele ontwikkeling	Verliefdheid en seksuele oriëntatie	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunnen hun eigen gevoelens rondom verliefdheid uitdrukken in woorden en affectie. • weten wat de begrippen seksuele oriëntatie, seksuele diversiteit, hetero, homo, lesbisch, gay, bi, bi+, pan en queer inhouden. • weten dat iedereen, ongeacht seksuele oriëntatie, in Nederland dezelfde rechten hebben (recht om samen te wonen, te trouwen, kinderen te krijgen). • kennen de gevolgen van discriminatie op grond van seksuele oriëntatie. • leren zich in te leven hoe het is om in een samenleving te leven die is ingesteld op 1 seksuele oriëntatie. • weten wat ze kunnen doen als ze te maken krijgen met negatief gedrag vanwege iemands seksuele oriëntatie en kunnen hier ook naar handelen.
7	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	Wat zie jij in de media	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich ervan bewust dat schoonheidsbeelden in de media (van mannen en vrouwen) niet altijd overeenkomen met de realiteit. • zijn zich ervan bewust dat beelden over uiterlijk en schoonheidsidealen in de media van invloed kunnen zijn op hun eigen zelfbeeld. • zijn zich ervan bewust dat er voor mannen en vrouwen verschillende schoonheidsidealen zijn en dat deze ook per cultuur kunnen verschillen. • zijn zich ervan bewust dat schoonheidsbeelden in de media soms gemanipuleerd en niet realistisch zijn.
8	Sociale en emotionele ontwikkeling	Seks, wat is dat?	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunnen verschillende betekenissen geven aan seksualiteit. • zijn zich ervan bewust dat iedereen seksuele gevoelens heeft en dat je je daarvoor niet hoeft te schamen. • begrijpen en accepteren seksuele gevoelens en gedragingen als uitingsvorm van liefde, intimiteit, opwinding of lust. • weten dat de seksuele levensstijl per persoon kan verschillen en dat je je eigen tempo bepaalt en eigen keuzes mag maken. • vinden het van belang dat seksuele contacten vrijwillig, prettig en gewenst plaatsvinden.
9	Voortplanting en gezinsvorming	Voortplanting	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • weten hoe de bevruchting verloopt, hoe je zwanger kunt raken. • zijn zich ervan bewust dat niet iedereen vruchtbaar is en kinderen kan of wil krijgen. • zijn zich ervan bewust dat seksueel contact niet alleen bedoeld is voor voortplanting, maar ook om ervan te genieten. • weten dat er culturele en religieuze verschillen zijn in de gedachten over kinderen krijgen, geboorteregeling en anticonceptie.
10	Voortplanting en gezinsvorming	Veilig vrijen	<p>De leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zijn zich ervan bewust dat mensen veilig moeten vrijen om zwangerschap en soa's te voorkomen. • weten welke vormen van onveilige seks er zijn. • kennen verschillende vormen van anticonceptie, wanneer en waarom voorbehoedsmiddelen gebruikt worden en waar ze verkrijgbaar zijn. • weten dat mensen zich moeten laten testen op een soa als ze onveilige seks hebben gehad. • zijn zich ervan bewust dat seksueel contact niet alleen bedoeld is voor voortplanting, maar ook om ervan te genieten.

Thema		
11	Seksuele weerbaarheid	Internet en social media
		De leerlingen: <ul style="list-style-type: none">• weten hoe zij veilig contacten kunnen leggen en onderhouden via online media.• kunnen online onveilige situaties herkennen.• weten hoe zij kunnen en moeten handelen in onveilige online situaties.• kennen het begrip en de gevolgen van sexting en weten dat het doorsturen van naaktfoto's en -video's zonder toestemming verboden is.• weten dat naaktbeelden en -films van mannen en vrouwen in de media meestal niet overeenkomen met de realiteit.• weten dat ze hulp moeten vragen als het online misgaat en weten waar ze terecht kunnen.
12	Seksuele weerbaarheid	Seksueel grensoverschrijdend gedrag
		De leerlingen: <ul style="list-style-type: none">• leren de betekenis van seksuele grensoverschrijding en misbruik.• leren dat seksueel misbruik voorkomt en meestal door bekenden gebeurt.• leren seksueel grensoverschrijdende situaties herkennen.• leren er zelf voor zorgen dat ze niet over grenzen van anderen gaan.• weten wat ze kunnen doen bij bedreigende situaties en oefenen met hulp vragen.